

มาตรการป้องกันด้านสุขภาพอนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิง

PREVENTIVE MEASURES FOR HEALTH, SANITATION AND ANNUAL HEALTH CHECK-UP OF FEMALE PRISONERS.

มยุรี อุทยานานาลี* และ ธาณี วรภัทร์

หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี ประเทศไทย

Mayuree Utayapanaree* and Thanee Vorapatr

Master of Laws, Bachelor of Law, Faculty of Law, Rangsit University, Bangkok, Pathum thani, Thailand

*E-mail: mayureeu.mc@gmail.com

Received: 2021-11-04

Revised: 2021-12-22

Accepted: 2021-12-22

บทคัดย่อ

กฎหมายการบังคับโทษเป็นเครื่องมือในกระบวนการยุติธรรมอย่างหนึ่งซึ่งรัฐเป็นผู้มีอำนาจบังคับใช้โดยกฎหมาย การบังคับโทษที่ดีต้องสอดคล้องกับหลักสากลของสหประชาชาติซึ่งถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่ทุกประเทศที่เป็นสมาชิกให้การยอมรับว่าเป็นมาตรฐาน บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงมาตรการป้องกันด้านสุขภาพอนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิง ควรมีการพัฒนากฎหมายในเรื่องระบบการดูแลสุขภาพนักโทษหญิงให้มีคุณภาพมากขึ้นกว่าเดิมเพื่อให้สอดคล้องตามสิทธิขั้นพื้นฐานที่นักโทษหญิงควรได้รับตามหลักสากลกับข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง หรือ “ข้อกำหนดกรุงเทป” โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อทราบถึงแนวคิดและความเป็นมาของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2) เพื่อทราบถึงทฤษฎีของมาตรการป้องกันด้านสุขภาพอนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิง 3) เพื่อทราบหลักเกณฑ์ของกฎหมายไทยและของกฎหมายต่างประเทศ 4) เพื่อค้นหาปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับมาตรการป้องกันด้านสุขภาพอนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิง

ผลวิจัยพบว่า 1) ความเป็นมาสภาพปัญหา คือ นักโทษหญิงในเรือนจำของประเทศไทยมีจำนวนมากและยังได้รับการปฏิบัติที่ไม่เพียงพอ โดยไม่สามารถเข้าถึงมาตรการป้องกันด้านสุขภาพอนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปี 2) ความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์การลงโทษกับหลักการบังคับโทษ ควรพัฒนาในแนวทางเรือนจำสุขภาพหรือสุขภาพองค์รวมให้เป็นมาตรฐานด้านสุขภาพในเรือนจำ 3) ประเทศอังกฤษ

และประเทศสหรัฐอเมริกา มีการปฏิบัติและมีมาตรการป้องกันด้านสุขภาพอนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิง ซึ่งให้ความสำคัญด้านเพศสภาพและความเสมอภาค 4) ปัจจุบันบทบัญญัติกฎหมายไทยบางบทกำหนดไว้ไม่ครอบคลุมและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์เรือนจำ และการเจ็บป่วยของนักโทษหญิงในประเทศไทย และบทบัญญัติของกฎหมายราชทัณฑ์ ถูกตราขึ้นเพื่อใช้บังคับทั้งนักโทษชายและนักโทษหญิง ไม่ได้ระบุมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัยของนักโทษหญิงเป็นพิเศษ รวมถึงปัญหาด้านการบริหารงานเรือนจำก็มีปัญหาหลายประการ เช่น ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านทัศนคติของเจ้าพนักงานในเรือนจำ เป็นต้น

บทความนี้จึงเสนอแนะมาตรการป้องกันด้านสุขภาพอนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิง ควรมีระบุมาตรการป้องกันด้านสุขภาพอนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิง ลงในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 โดยเพิ่มเติมลงใน ส่วนที่ 4 เกี่ยวกับสุขอนามัยของนักโทษ คือ สิทธิการตรวจทันตกรรม สิทธิการตรวจสมรรถภาพการได้ยิน สิทธิการตรวจด้านจักษุกรรม สิทธิการตรวจโรคระบาด หรือโรคติดต่อร้ายแรงประจำปีรอบ 12 เดือน สิทธิการตรวจเกี่ยวกับโรคเมรั้ง สิทธิการตรวจสุขภาพจิตประจำปีรอบ 6 เดือน รวมถึงมาตรการป้องกันอื่น โดยใช้หลักเรือนจำสุขภาวะหรือสุขภาพองค์รวม ซึ่งคือบริหารจัดการเรือนจำในยุคใหม่ กล่าวคือ นอกจากการมุ่งควบคุมนักโทษไม่ให้หลบหนีแล้ว ต้องมุ่งดูแล ป้องกันคุ้มครอง และพัฒนาชีวิตของนักโทษอันจะส่งผลให้มาตรการป้องกันเรื่องสุขภาพในเรือนจำของประเทศไทยได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: มาตรการป้องกัน การตรวจสุขภาพประจำปี นักโทษหญิง

ABSTRACT

Penalty enforcement is one of the judicial tools the state has the authority to enforce. Good penalty enforcement laws must comply with the international principles of the United Nations, which are the minimum standards recognized as the standard by all member countries. This research was to study the preventive measures for health, sanitation and annual health check-up of female prisoners, and those measures should be developed to be of greater quality rather than the previous condition in order to meet the fundamental rights which female prisoners should receive in accordance with the international principles in line with the United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-custodial Measures for Women Offenders or the “Bangkok Rules”. The objectives of this study were to 1) explore concepts and background of the penalty enforcement laws, 2) find out the theories regarding the preventive measures for health, sanitation and annual health check-up of female prisoners, 3) investigate the penalty enforcement laws in Thailand and other countries, and 4) search for problems and

present the guidelines for the inadequacy of preventive measures for health, sanitation and annual health check-up of female prisoners.

The findings revealed that: 1) there were too many female prisoners in Thai prisons, and they did not receive adequate treatment on health, sanitation and annual health check-up. 2) The relationship between penalty objectives and penalty enforcement should be reviewed in order to create the well-being prisons or the holistic health standardization in prisons. 3) England and the United States of America have implemented the equality on the preventive measures on health, sanitation, and annual health check-up of female prisoners. 4) The current Thai laws do not cover and synchronize with the situation of the health issues of female prisoners in Thailand. The Corrections laws were written to enforce both male and female prisoners. They were not meant to deal with health issues of the female prisoners specifically. Moreover, there were overwhelming problems regarding the administration of the prisons such as the budget, personnel, and attitude of the prison officers.

The preventive measures for health, sanitation and annual health checks for female prisoners should be added in the Corrections Act B.E. 2560 in Part 4 concerning the hygiene of prisoners which covers the right to dental examination, the right to a hearing test, the right to ophthalmological examination, the right to a test for epidemic diseases or serious contagious disease for the 12-month cycle, the right to cancer screening, the right to regular mental health examination for the 6-month cycle as well as other preventive measures by using the principles of health or holistic health in prisons which is the prison management in the new era; that is to say, apart from controlling prisoners from escaping, there must be the focus on protecting and improving the lives of prisoners, resulting in sustainable development of preventive measures for health of the prisons in Thailand.

Keywords: Preventive Measures, Annual Health Check, Female Prisoner

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีนักโทษประมาณ 308,000 ราย โดยแบ่งเป็นผู้ต้องขังหญิงประมาณ 43,300 ราย หรือคิดเป็น 12.5% มาตรการป้องกันด้านสุขภาพ อนามัยของนักโทษหญิง และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิง

ในเรือนจำยังได้รับการใส่ใจไม่เพียงพอ เรือนจำจึงต้องพยายามพัฒนาระบบการดูแลสุขภาพนักโทษหญิงให้มีคุณภาพมากขึ้นกว่าในอดีตเพื่อให้สอดคล้อง กับหลักสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของมนุษย์ว่า “บุคคล ย่อมมีสิทธิเสมอกันในการ

รับบริการทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานและบุคคลที่ต้องโทษมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลด้านสุขภาพโดยมิได้คำนึงถึงสถานภาพทางกฎหมาย และทางเรือนจำต้องจัดการดูแลเทียบเท่ากับ การดูแลในระดับปฐมภูมิเช่นเดียวกับบุคคลในชุมชน” (Kasemkitwattana, 2017)

ในหลายประเทศมีมาตรการทางกฎหมายที่ให้การป้องกันคุ้มครองทางด้านสาธารณสุขแก่นักโทษหญิง เช่น ประเทศอังกฤษ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน จะมีการตรวจสุขภาพประจำปีตามเกณฑ์อายุของนักโทษหญิง ประเทศออสเตรเลียโดยราชแพทยวิทยาลัยเวชปฏิบัติทั่วไปแห่งออสเตรเลียก็จัดทำมาตรฐานการบริการสำหรับนักโทษด้วย รวมทั้งประเทศสหรัฐอเมริกาโดยวิทยาลัยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจอห์นเจ มลรัฐนิวยอร์ก ได้จัดทำมาตรฐานความปลอดภัยของผู้ป่วยในเรือนจำอีกด้วย

แนวทางในการบริหารจัดการเรือนจำในยุคใหม่ คือนอกจากการมุ่งควบคุมผู้ต้องขังไม่ให้หลบหนีแล้ว ต้องมุ่งดูแล ป้องกันคุ้มครองและพัฒนาชีวิต การบริหารจัดการที่สำคัญมากในเรือนจำ คือ ระบบการรักษาพยาบาลและส่งเสริมป้องกันสุขภาพแบบองค์รวม ส่งผลให้เรื่องสุขภาพในเรือนจำเป็นความสำคัญของยุทธศาสตร์สาธารณสุขในระดับนโยบายของหลายประเทศ ทั้งนี้ การสร้างระบบบริการสุขภาพที่ดีในเรือนจำจึงมีประโยชน์ต่อสังคมในหลายด้าน นอกจากสามารถควบคุมโรคติดต่อแล้ว สุขภาวะ

ที่ดีของคนที่อยู่ในเรือนจำ ทั้งนักโทษหญิงและเจ้าหน้าที่ จะส่งผลบวกต่อสังคมภายนอกเรือนจำในที่สุด (Archavanikul et al., 2015)

องค์การอนามัยโลกได้ชี้แนะว่า การจัดระบบบริการสุขภาพในเรือนจำ ความสำคัญเบื้องต้นคือต้องให้บุคลากรทุกฝ่ายของเรือนจำเข้าใจและตระหนักรู้ว่า การกักขังคนในเรือนจำมีผลต่อสุขภาพกายและใจของนักโทษอย่างแน่นอน และระบบบริการที่มีประสิทธิภาพ คือ นอกจากต้องมีบริการให้กับทุกคนได้รับการรักษาพยาบาลแล้ว ยังจำเป็นต้องมีระบบการป้องกันโรคทั้งที่เป็นโรคติดต่อและไม่เป็นโรคติดต่อด้วย

โดยเมื่อไม่นานมานี้ประเทศไทยได้มีข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non - custodial Measures for Women Offenders) หรือข้อกำหนดกรุงเทพฯ (The Bangkok Rules) ที่ระบุเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและเด็กติดผู้ต้องขัง รวมถึงการบริการด้านสุขภาพอนามัยไว้ด้วย โดยให้เรือนจำจัดบริการสุขภาพอนามัยสำหรับนักโทษหญิงและเด็กติดนักโทษหญิงให้ครบทุกมิติของการดูแลและคำนึงถึงความแตกต่างทางเพศสภาวะของนักโทษหญิงและผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก โดยเน้นผู้ป่วยเป็นศูนย์กลางของการรักษาและมีระบบส่งเสริมสุขภาพรอบด้านเพื่อสุขภาวะที่ดีของคนในเรือนจำทั้งหมด

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้ต้องขังประจำปี พ.ศ. 2563 ที่มา: กรมราชทัณฑ์, กองแผนงาน: ศูนย์ทะเบียนประวัติผู้ต้องขัง (2563)

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)
1. นักโทษเด็ดขาด	247,557	36,267	283,824	82.468
2. ผู้ต้องขังระหว่าง	51,949	7,024	58,973	17.135
1) อุทธรณ์-ฎีกา	29,551	3,847	33,398	9.704
2) ใต้สวน-พิจารณา	8,458	1,470	9,928	2.885
3) สอบสวน	13,940	1,707	15,647	4.546
3. เยวชนที่ฝากขัง	30	2	32	0.009
4. ผู้ถูกกักกัน	36	5	41	0.012
5. ผู้ต้องกักขัง	1,196	95	1,291	0.375
รวมผู้ต้อง	300,768	43,393	344,161	100.00

ในปี พ.ศ. 2555 วิทยาลัยพยาบาล สภาอากาศไทยร่วมกับโครงการกำลังใจ ในพระดำริพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา กระทรวงยุติธรรม ได้พัฒนา “มาตรฐานสถานพยาบาลแดนหญิง” ประกอบด้วย

1) มาตรฐานการบริหารจัดการสถานพยาบาลแดนหญิงหรือมาตรฐานเชิงโครงสร้าง

2) มาตรฐานการจัดบริการด้านสุขภาพในแดนหญิงหรือมาตรฐานเชิงกระบวนการและ

3) มาตรฐานผลลัพธ์จากการจัดบริการด้านสุขภาพในแดนหญิงหรือมาตรฐานเชิงผลลัพธ์ (Kasemkitwattana, 2017)

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประเมินการบริหารจัดการโครงสร้างของสถานพยาบาล ยาเวชภัณฑ์ เครื่องใช้ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ทางการแพทย์ การจัดบริการด้านสุขภาพรวมถึง

การตรวจสุขภาพประจำปีสำหรับนักโทษหญิงทั้งด้านร่างกายและจิตใจที่ครอบคลุม 4 มิติของการดูแลสุขภาพ คือ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันและควบคุมโรค การดูแลสุขภาพพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการให้บริการด้านสุขภาพ โดยได้ทดลองใช้มาตรฐานสถานพยาบาลแดนหญิงและพบว่าสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการด้านสุขภาพของสถานพยาบาลในเรือนจำได้

อย่างไรก็ตาม การนำมาตราฐานการตรวจร่างกายประจำปีไปใช้ในเรือนจำหรือทัณฑสถานหญิงยังมีข้อจำกัดหลายประการ เนื่องด้วยการนำมาตราฐานไปใช้ ผู้ปฏิบัติต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับข้อความมาตรฐาน และเกณฑ์ชี้วัดในแต่ละข้อ บุคลากรทุกระดับในเรือนจำ ต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่อันต้องรับผิดชอบ ร่วมกัน รวมถึงต้องมี

ความร่วมมือที่ดีจากภาคีเครือข่ายภายนอก มีการสนับสนุนงบประมาณการดูแลสุขภาพ นักโทษหญิงที่ชัดเจน ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการให้บริการด้านสุขภาพเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสถานพยาบาลแดนหญิงยังเป็นสิ่งที่ท้าทายพอควร

พัฒนาการทางแนวคิด ในระดับสากลเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อนักโทษหญิง สะท้อนให้เห็นการให้ความสำคัญกับชีวิตนักโทษหญิงในเรือนจำ และหลังจากพ้นโทษจากเรือนจำไปแล้ว การบังคับโทษเป็นไปเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองสิทธิพื้นฐานบางประการของนักโทษ ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสิทธิมนุษยชนนักโทษ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอาญา บังคับโทษสมัยใหม่ มีอิทธิพลต่อการบังคับใช้กฎหมายการบังคับโทษจำคุกในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การนำแนวคิดสมัยใหม่ของการบังคับโทษจำคุกไปปรับใช้กับกฎหมายบังคับโทษจำคุกของราชอาณาจักรไทย คือ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ยังมีปัญหาทางกฎหมายบางประการซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดตามที่กล่าวมาแล้วทั้งในส่วนปัญหาเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลและการบริการทางการแพทย์ต่อนักโทษหญิง เสริมสร้างสุขภาวะ และการพัฒนาคุณภาพของนักโทษหญิง ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลเป็นต้น จึงเห็นสมควรมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ไขต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษามาตรการป้องกันด้านสุขภาพและอนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิง ซึ่งอาจรวมถึงบริการทางการแพทย์ของนักโทษหญิงตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ

ในประเทศไทย แม้เขาจะสูญเสียหรือถูกจำกัดสิทธิบางส่วนที่เกิดจากการกระทำความผิดและถูกลงโทษนั้น แต่นักโทษหญิงยังคงมีสิทธิเสรีภาพบางประการเหลืออยู่ ยกเว้นแต่สิทธินั้นจะถูกจำกัดหรือลดทอนตามกฎหมาย (Wattanawanich, 1983) แต่ก็มีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ มีที่พักอาศัย และได้รับการปฏิบัติตามสิทธิของมนุษยชนซึ่งเขามีอยู่ (Prueksawam, 1995) เปรียบเทียบกับข้อกำหนดแมนเดลลา (the Mandela Rules) และข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non - custodial Measures for Women Offenders) หรือข้อกำหนดกรุงเทพฯ (The Bangkok Rules) เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงแนวความคิดและความเป็นมาของหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการป้องกันด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิง
2. เพื่อศึกษาถึงแนวทางทฤษฎีของมาตรการป้องกันด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิง
3. เพื่อเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ของกฎหมายไทยและของต่างประเทศเกี่ยวข้องกับมาตรการป้องกันด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิง
4. เพื่อค้นหาปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับสิทธิมาตรการป้องกันด้านสุขภาพ

อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของ
นักโทษหญิง

สมมติฐานการวิจัย

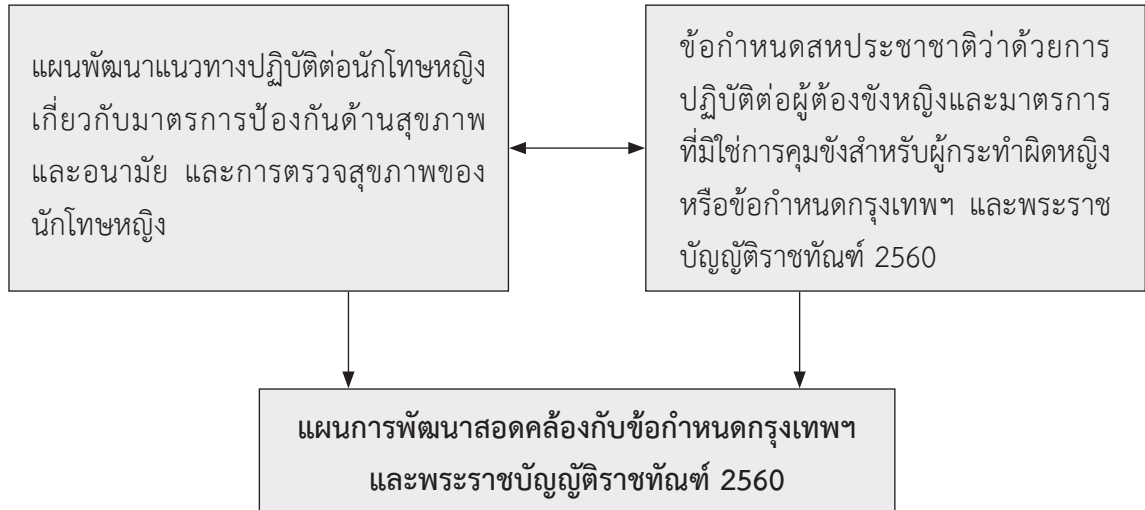
มาตรการป้องกันด้านสุขภาพ อนามัย
สิทธิการรักษาพยาบาลและการตรวจสุขภาพ
ประจำปีของนักโทษหญิงในประเทศไทยถูกกำหนดไว้
อย่างไม่ทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นการตรวจรักษาทั่วไป
หรือการตรวจรักษาประจำปี และการบริการ
ทางการแพทย์ รวมถึงการส่งต่อไปยังสถาน-
พยาบาล เช่น การมีสิทธิเลือกทางการแพทย์
เป็นต้น ทำให้เกิดช่องว่างและความไม่เป็นธรรม
ซึ่งกฏกติการะหว่างประเทศมีมาตรการและ
กลไกทางกฎหมายในการดูแลนักโทษหญิง
เราควรนำมาปรับปรุงมาตรการป้องกันด้านสุขภาพ
อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีนักโทษ
หญิงในประเทศไทย ให้เกิดประสิทธิภาพและ
เป็นมาตรฐานสากล

ศึกษาการนำกฎหมายมาตรการป้องกัน
ด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปี
ของนักโทษหญิงในเรือนจำหรือทัณฑสถานหญิง
ในประเทศไทย โดยเปรียบเทียบกับ สหราชอาณาจักร
กับสหรัฐอเมริกา รวมถึงศึกษาข้อกำหนด

แมนเดลลา (the Mandela Rules) และ
ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อ
ผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับ
ผู้กระทำผิดหญิง (United Nations Rules
for the Treatment of Women Prisoners
and Non - custodial Measures for
Women Offenders) หรือข้อกำหนดกรุงเทพฯ
(The Bangkok Rules)

การศึกษานี้จะ ใช้การวิจัย
เอกสาร โดยศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายไทย
และกฎหมายต่างประเทศ รวมถึงข้อกำหนด
แมนเดลลา (the Mandela Rules) และ
ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อ
ผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับ
ผู้กระทำผิดหญิง (United Nations Rules
for the Treatment of Women Prisoners
and Non - custodial Measures for
women Offenders) หรือข้อกำหนดกรุงเทพฯ
(The Bangkok Rules) ตำรากฎหมาย วารสาร
งานวิจัย กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ
และเอกสารอื่น ๆ โดยสืบจากห้องสมุดวิทยาลัย
ต่าง ๆ และข้อมูลจากองค์กร ตลอดจนข้อมูล
ทางอินเทอร์เน็ต

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง มาตรการป้องกันด้านสุขภาพอนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยด้านต่าง ๆ ในแต่ละประเด็นดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

ศึกษาจาก แนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการตรวจร่างกายผู้ต้องขังเข้าใหม่และผู้ต้องขัง เข้า-ออกเรือนจำ พ.ศ.2561

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก แนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการตรวจร่างกายผู้ต้องขังเข้าใหม่และผู้ต้องขัง เข้า-ออกเรือนจำ พ.ศ.2561

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา

ผลการวิจัย

1. สิทธิของนักโทษหญิงตามหลักการกฎหมายไทยกับสาระสำคัญของข้อกำหนดกรุงเทพ

สิทธิของนักโทษเกิดจากแนวคิด การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นเป็นสิทธิมนุษยชนที่รัฐรับรองโดยทั่วไป มาตรการของรัฐอยู่ในลักษณะของ

การตรากฎหมายขึ้นมาบังคับใช้ ภายใต้กรอบความชอบธรรมด้วยกฎหมาย ในขณะเดียวกัน รัฐก็มีการตรากฎหมายจำกัดสิทธิ เสรีภาพ เพื่อคุ้มครองบุคคล สังคม และเพื่อใช้สำหรับกลุ่มคนบางประเภทหรือบางกลุ่ม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการจัดระเบียบให้ในสังคมนั้นเกิดความสงบสุขและมีความเรียบร้อย โดยการนำตัวผู้ถูกลงโทษจำคุกไว้ในเรือนจำนั้น จึงเป็นการจำกัดสิทธิ เสรีภาพอย่างหนึ่ง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการลงโทษ โดยการลงโทษจำคุกเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดโดยตรง เป็นการจำกัดเสรีภาพอันทำให้เกิดความลำบากต่อผู้ถูกคุมขัง ไม่ได้รับอิสรภาพและสูญเสียเกียรติยศชื่อเสียง รวมถึงความสุขสบายต่าง ๆ ต้องจากบ้านที่เคยอยู่ จากสิ่งที่เคยครอบครอง จากคนที่รักและห่วงใย เป็นการสูญเสียสถานะทางสังคม

โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดำเนินการลงโทษจะเป็นผู้อบรมแก้ไขนักโทษหญิง ให้มีความสำนึกผิดในการกระทำซึ่งตนได้กระทำลงไป รวมถึงถือเป็นการป้องกันสังคมส่วนรวมจากการกระทำผิดของนักโทษหญิงให้ปลอดภัยตามระยะเวลาที่ผู้นั้นถูกจำคุกอยู่ เมื่อผู้ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหรือผู้ถูกลงโทษจำคุกถูกนำตัวมายังเรือนจำแล้วจะมีการลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นสิ่งที่กระทำต่อตัวผู้กระทำความผิดโดยตรง ซึ่งการลงโทษนั้น ๆ ต้องเป็นไปอย่างเสมอภาค การกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่งก็ต้องได้รับโทษในอัตราโทษเดียวกัน โดยไม่มีความแบ่งแยกหรือแตกต่างในสถานะทางสังคม สภาพแวดล้อม หรือปัจจัยอื่นใด โดยโทษที่ลงนั้นอาจไม่เท่ากันแต่ด้วยพฤติการณ์แห่งการทำความผิดที่ศาลนำมาประกอบเป็นดุลยพินิจในการลงโทษ

1.1 สิทธิของนักโทษตามกฎหมายไทยได้มีการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 47 ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐบุคคลผู้ยากไร้ย่อมมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายบัญญัติ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการป้องกันและขจัดโรคติดต่ออันตรายจากรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

มาตรา 27 ได้กล่าวว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่นหรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการหรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

มาตรา 55 ได้กล่าวว่า รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงเสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค และส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด บริการสาธารณสุข ต้องครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุม และป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพด้วย รัฐต้องพัฒนาการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

1.2 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ได้รับสิทธิของผู้ต้องขัง ดังนี้

เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ หน้าที่ การงานและกิจการอื่น ๆ ของนักโทษ มีอยู่หลายมาตรา ด้วยกันส่วนใหญ่จะเป็นการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานสากลต่าง ๆ ได้แก่ ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners/SMR) หรือข้อกำหนดของสหประชาชาติ สำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง ในเรือนจำและมาตรการที่มีใช้การควบคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-Custodial Measures for Women Offenders) หรือข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) เช่น

1) มาตรา 43 กำหนดให้เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา

ของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งการฝึกอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม และการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มโอกาส ในการจ้างงานอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติระหว่างผู้ต้องขังชายและหญิง

2) มาตรา 45 กรณีที่เรือนจำใดมีผู้ต้องขังนับถือศาสนาเดียวกันจำนวนมากพอสมควร ให้เรือนจำนั้นจัดหาภิกษุ นักบวช ผู้มีความรู้หรือผู้นำทางศาสนาเพื่อสอนธรรมะหรือให้คำแนะนำทางจิตใจ หรือประกอบศาสนกิจในเรือนจำนั้น ๆ โดยผู้ต้องขังทุกคนมีสิทธิเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

3) มาตรา 46 และมาตรา 47 ผู้ต้องขังมีสิทธิยื่นคำร้องทุกข์หรือเรื่องราวใด ๆ ต่อเจ้าพนักงานเรือนจำผู้บัญชาการเรือนจำ อธิบดี รัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหรือทูลเกล้าถวายฎีกาต่อพระมหากษัตริย์รวมทั้งผู้ต้องขังมีสิทธิร้องเรียนเกี่ยวกับการถูกล่วงละเมิดทางเพศจากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของเจ้าพนักงานเรือนจำได้

4) มาตรา 48 และมาตรา 49 ผู้ต้องขัง มีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเรือนจำ ข้อบังคับเรือนจำและระเบียบกรมราชทัณฑ์ โดยเจ้าพนักงานเรือนจำมีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องขังทำงานสาธารณะ งานรักษาความสะอาดหรืองานสุขาภิบาลของเรือนจำ งานบำรุงรักษาเรือนจำหรืองานอื่นใดเพื่อประโยชน์ ของทางราชการ หรืออาจสั่งให้นักโทษเด็ดขาดออกไปทำงานสาธารณะหรือทำงานอื่นใด เพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำ

5) มาตรา 54 ให้เรือนจำทุกแห่งจัดให้มีสถานพยาบาล เพื่อเป็นที่รักษาพยาบาลของผู้ต้องขังที่ป่วย จัดให้มีแพทย์ พยาบาล หรือ

เจ้าพนักงานเรือนจำที่ผ่านการอบรมด้านการพยาบาล ซึ่งอยู่ปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำที่สถานพยาบาลนั้นด้วยอย่างน้อย 1 คน และให้ดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับการตรวจร่างกาย การดูแลสุขอนามัย การสุขาภิบาลและการตรวจสุขภาพตามความจำเป็น

6) มาตรา 55 และมาตรา 56 ในกรณีที่ผู้ต้องขังป่วย มีปัญหาสุขภาพจิต หรือเป็นโรคติดต่อ ให้ผู้บัญชาการเรือนจำดำเนินการให้ผู้ต้องขังได้รับการตรวจจากแพทย์โดยเร็ว หากผู้ต้องขังดังกล่าวรักษาตัวอยู่ในสถานพยาบาลของเรือนจำแล้วไม่ดีขึ้น ให้ส่งตัวผู้ต้องขังดังกล่าวออกไปรักษานอกเรือนจำตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการราชทัณฑ์ ในกรณีที่ผู้ต้องขังตาย ป่วยหนักบาดเจ็บสาหัส หรือจิตไม่ปกติให้ผู้บัญชาการเรือนจำแจ้งให้คู่สมรส ญาติหรือบุคคลที่ผู้ต้องขังระบุไว้ทราบโดยไม่ชักช้า

7) มาตรา 57 ถึงมาตรา 59 ให้เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์หรือให้นมบุตรได้รับคำแนะนำทางด้านสุขภาพและโภชนาการจากแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าพนักงานเรือนจำที่ผ่านการอบรมด้านการพยาบาล จัดอาหารที่เพียงพอในเวลาที่เหมาะสมให้แก่ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์หรือให้นมบุตร และต้องไม่ขัดขวางการให้นมบุตรและการดูแลบุตรรวมทั้งให้เรือนจำจัดให้ผู้ต้องขังหญิงที่ตั้งครรภ์ได้คลอดบุตรในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลนอกเรือนจำ ในกรณีที่ผู้ต้องขังหญิงซึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยเฉพาะผู้ที่ตั้งครรภ์จากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ ต้องได้รับคำแนะนำหรือคำปรึกษา

ทางการแพทย์การสนับสนุนการดูแลทางสุขภาพกายและทางจิตตามความจำเป็น รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือ ด้านกฎหมาย

สำหรับประเทศไทย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศซึ่งผลักดันให้เกิดข้อกำหนดกรุงเทพ จึงต้องแสดงบทบาทในการขับเคลื่อนข้อกำหนดกรุงเทพเป็นที่ยอมรับ เรือนจำต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดกรุงเทพ ทั้งนี้ได้ทำการถอดข้อกำหนดกรุงเทพเป็นรายชื่อแล้วนำมากำหนดเป็นประเด็นในเรื่องต่าง ๆ ที่เรือนจำต้องนำไป ปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อกำหนดกรุงเทพ มีประเด็นที่สำคัญดังนี้ คือ 1) การตรวจค้นนักโทษหญิง 2) การดูแลเด็กติดผู้ต้องขัง อนามัยแม่และเด็ก 3) การเยี่ยมญาติ 4) สภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ 5) โอกาสในการได้รับการฝึกอบรมหรือพัฒนา 6) วินัยและการลงโทษทางวินัย และ 7) สถานพยาบาลและการรักษาพยาบาล

โดยนอกจากทั้ง 7 ประเด็นนี้ที่ประเทศไทยต้องพัฒนาให้อยู่ภายใต้หลักสิทธิและเสรีภาพแล้ว ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าอีกประการหนึ่งซึ่งควรดำเนินควบคู่ คือ การฝึกอบรมและพัฒนาเจ้าหน้าที่เรือนจำ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่หญิงซึ่งปฏิบัติงานใกล้ชิดกับนักโทษหญิง เพราะถือว่าบุคลากรซึ่งเป็นปัจจัยอันสำคัญที่สุดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการนำข้อกำหนดกรุงเทพมาปฏิบัติ ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการขาดนโยบายที่ชัดเจนของการปฏิบัติต่อนักโทษหญิง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องมาตรการป้องกัน เรื่องของบุคลากร และเรื่องงบประมาณทำให้นักโทษหญิงไม่ได้รับการปฏิบัติที่ดีพอตามมาตรฐานสากลดังที่กล่าวมา

2. ด้านมาตรการด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิง

การได้รับบริการด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปี รวมถึงบริการทางการแพทย์ เป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้ปัจเจกชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข มาตรการด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิงในเรือนจำจึงเป็นสิ่งจำเป็นทั้งในด้านการปกครอง เพราะนักโทษหญิงเหล่านี้เป็นผู้หมดโอกาสที่จะออกไปรับการรักษาตัวภายนอกเรือนจำด้วยตนเองได้ ด้วยสภาพสิ่งแวดล้อม และเพศสภาพของนักโทษหญิง รวมถึงสภาพความเครียดที่ถูกจำคุกในชีวิตประจำวันจึงเป็นสาเหตุให้นักโทษหญิงเจ็บป่วยมากกว่าบุคคลภายนอกเรือนจำ ซึ่งปัจจุบันมาตรการด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปี รวมถึงบริการทางการแพทย์ในประเทศไทย ประชาชนมีสิทธิได้รับการรักษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ด้านความเท่าเทียมผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่านักโทษหญิงจึงควรได้รับสิทธิซึ่งเท่าเทียมกับบุคคลภายนอกเรือนจำในด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีด้วย

2.1 มาตรการด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของประเทศไทย

การใช้สิทธิการรักษาพยาบาลของประชาชนชาวไทย โดยทั่วไปเป็นระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงมาตรการด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปี ซึ่งสิทธิดังกล่าวรวมถึงการตรวจคัดกรองสุขภาพทั่วไปตามความจำเป็น และการตรวจโรคสำหรับเพศสภาพหญิง ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงมาตรการด้านสุขภาพ

อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีโดยไม่เสียค่าบริการ

ซึ่งในส่วนของเรือนจำไทย ตามที่ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าวิจัย ได้กำหนดข้อบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องสิทธิมาตรการด้านสุขภาพ อนามัย โดยกำหนดตั้งแต่วันรับแรกเข้านักโทษหญิง โดยให้แพทย์ตรวจสุขภาพ อนามัยของนักโทษ โดยเจ้าพนักงานเรือนจำจะต้องจัดแยกนักโทษใหม่จากนักโทษอื่นเพื่อให้แพทย์ตรวจหรือให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัด โดยเรือนจำทุกแห่งจัดให้มีสถานพยาบาลเพื่อทำการพยาบาลนักโทษป่วย และจัดให้ผู้ที่มีความรู้พอสมควรประจำสถานพยาบาลนั้น ทุกเรือนจำจะมีแพทย์ประจำโดยเฉพาะ หากตรวจพบว่านักโทษคนใดเจ็บป่วยอันจำเป็นต้องออกไปรักษาตัวนอกเรือนจำ ให้แพทย์แจ้งต่อพัศดีและทำรายงานยื่นต่อผู้บังคับบัญชาการเรือนจำ ซึ่งในรายงานต้องชี้แจงอาการเจ็บป่วยซึ่งตรวจพบ ชนิดของการป่วยและความเห็นในโรคนั้น ๆ รวมถึงระบุสถานพยาบาลนอกเรือนจำที่เห็นควรจัดส่งตัวไปรักษา ในกรณีนักโทษหญิงมีครรภ์หรือมีลูกอ่อน ให้จัดเป็นผู้ป่วยโดยอุ้มโลมให้นักโทษที่เจ็บป่วยซึ่งเป็นนักโทษหญิงมีครรภ์ได้รับการรักษาตามสมควรและกรมราชทัณฑ์ได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติต่อนักโทษหญิงมีครรภ์ไว้โดยเฉพาะ

ส ่ ว น ก า ร ต ร ว จ ส ข า พ
ประจำปีนั้น (Annual health examination) เป็นการคัดกรองโรค (Medical screening) เป็นประจำทุก รอบ 12 เดือน ซึ่งโรคที่คัดกรองต้องเป็นโรคที่คัดกรองได้ หรือสามารถรักษาในระยะเริ่มต้นแล้วได้ผลดี โดยมีแนวคิดในการคัดกรองในกลุ่มที่ไม่มีอาการก่อนที่จะมีอาการ

จะช่วยชะลอการเจ็บป่วยหรือเสียชีวิตได้ อันที่จริงแล้วการตรวจสุขภาพประจำปี (Annual health checkup) หรือการตรวจสุขภาพเป็นระยะ (Periodical health examination) มีประโยชน์และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการคัดกรองโรค และการหาปัจจัยเสี่ยงของการเกิดโรคหนึ่ง ๆ เพื่อจะได้เป็นโอกาสในการรักษาให้หายขาดได้ การตรวจสุขภาพประจำปีมีประโยชน์มากทำให้ทราบสภาพความสมบูรณ์ของร่างกาย ช่วยให้เราสามารถป้องกันและรักษาโรคร้ายไข้เจ็บที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันที่ซึ่งจะทำให้เราทราบความผิดปกติตั้งแต่ระยะเริ่มแรก ช่วยลดความรุนแรง และช่วยลดอัตราการเสียชีวิตจากโรคบางโรค และทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ถ้าสุขภาพกายดี สุขภาพจิตจะดีตามด้วย โดยผู้วิจัยต้องการให้มีการระบุถึงการตรวจโรคของนักโทษหญิง รวมถึงควรมีการระบุอย่างชัดเจนถึงอายุและโรคต่าง ๆ ที่ต้องตรวจประจำปีเพื่อป้องกัน

2.2 มาตรการด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของประเทศอังกฤษ

สำหรับประเทศอังกฤษ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าได้ข้อมูลว่า ระบบประกันสุขภาพของประเทศอังกฤษ เป็นระบบของรัฐ ซึ่งให้ความสำคัญคุ้มครองด้านสุขภาพ อนามัยทางการแพทย์แก่ทุกคน รวมทั้งด้านอายุรกรรมและศัลยกรรม โดยมีได้คำนึงถึงรายได้ของคนที่มาใช้บริการ และผู้มารับบริการไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เรียกว่า ระบบบริการสุขภาพแห่งชาติ

ระบบเรือนจำถูกกำหนดด้วยพระราชบัญญัติเรือนจำ ซึ่งประเทศอังกฤษได้กำหนดเรื่อง

มาตรการด้านสุขภาพ อนามัย การรักษาพยาบาลไว้ว่า เรือนจำทุกแห่งจะต้องมีเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ประจำภายในเรือนจำ พระราชบัญญัติเรือนจำกำหนดว่า การดูแลสุขภาพจิตใจและร่างกายของนักโทษในเรือนจำและในกฎกระทรวงยังกำหนดให้เจ้าหน้าที่แพทย์อาจปรึกษาแพทย์ที่ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติแพทย์ เจ้าหน้าที่แพทย์จะต้องปรึกษาแพทย์ก่อนจะดำเนินการที่ร้ายแรงหรือสำคัญ ซึ่งเรือนจำทั่วไปนั้นจะมีหน่วยด้านการรักษาพยาบาลเพื่อให้การดูแลและให้บริการพยาบาลแก่นักโทษหญิงโดยเรือนจำเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด ในกรณีที่นักโทษหญิงไม่สามารถรับการรักษาอาการเจ็บป่วยได้นั้น อาจถูกส่งตัวไปรักษาจากเรือนจำอื่น หรืออาจต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญแพทย์ มาให้การรักษานักโทษหญิงในอาจะจะต้องถูกส่งไปรักษาในโรงพยาบาลนอกเรือนจำ

การรักษาพยาบาลนักโทษหญิงแพทย์จะต้องได้รับความยินยอมจากนักโทษก่อน และต้องแจ้งนักโทษให้ทราบถึงวิธีการรักษาและขั้นตอนนั้นด้วย โดยนักโทษที่อยู่ระหว่างพิจารณาสามารถร้องขอรักษาพยาบาลจากแพทย์หรือทันตแพทย์โดยเสียค่าใช้จ่ายการรักษาเองได้

สำหรับนักโทษหญิงที่ได้รับการรักษาพยาบาลภายในเรือนจำ สามารถเลือกรับการรักษาพยาบาลจากเจ้าหน้าที่ผู้หญิงได้เป็นการเฉพาะ ซึ่งแพทย์ที่เข้ารักษาโดยส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย ซึ่งหากนักโทษหญิงต้องการแพทย์ที่รักษาซึ่งเป็นผู้หญิงก็สามารถทำการร้องขอได้เป็นกรณีไป ทั้งการรักษาภายในเรือนจำหรือการรักษาภายนอกเรือนจำ นักโทษมีสิทธิที่จะเลือกปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์ได้ซึ่งในเรือนจำหญิงส่วนใหญ่จะจัดตั้ง

หน่วย Well Women Clinics เพื่อให้บริการนักโทษหญิงโดยเฉพาะ เป็นการบริการเฉพาะด้านของนักโทษหญิง เช่น การตรวจทรวงอก การตรวจภายใน และการวางแผนครอบครัว เป็นต้น

2.3 มาตรการด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของประเทศสหรัฐอเมริกา

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้วิจัยได้ค้นคว้าได้ข้อมูลว่า นักโทษหญิงทุกคน จะได้รับการรับบริการทางการแพทย์และทางทันตกรรม ในกรณีที่นักโทษหญิงมีอาการเจ็บป่วยสามารถขอรับบริการการรักษาโดยการกรอกแบบฟอร์มการขอใช้บริการพยาบาลที่ทำหน้าที่ในเรือนจำจะทำการนัดนักโทษให้การรักษา ซึ่งนักโทษจะได้รับการรักษาในสถานพยาบาลของเรือนจำ หรือโรงพยาบาลในชุมชน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของอาการเจ็บป่วย นอกจากการให้การรักษาอาการเจ็บป่วยแล้ว เรือนจำยังจัดให้มีการบริการด้านสุขภาพแก่นักโทษหญิงอีกด้วย ซึ่งเป็นการให้บริการโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ รวมถึงการให้บริการจากนักจิตวิทยานักโภชนาการและเภสัชกร เป็นต้น

นักโทษหญิงทุกคนจะได้รับบริการด้านสุขภาพจิต โดยนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิตของชุมชน นักโทษหญิงที่เข้ารับบริการจะได้รับการจัดให้เป็นผู้ป่วยนอก ยกเว้นนักโทษหญิงที่ได้รับการพิจารณาว่าสมควรได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดในลักษณะของผู้ป่วยในการบำบัดรักษาผู้ป่วยโดยใช้ยาจะอยู่ในความดูแลของแพทย์ภายในเรือนจำ หรือแพทย์ในชุมชน การป้องกันการฆ่าตัวตาย ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญของเรือนจำ ในการป้องกันปัญหาดังกล่าว

จะเป็นการป้องกันโดยการให้ความรู้ และฝึกอบรมเจ้าหน้าที่โดยให้สังเกตนักโทษ ในการพยายามฆ่าตัวตายหรือทำร้ายร่างกาย รวมถึงให้ความรู้เจ้าหน้าที่ในการป้องกันเหตุดังกล่าว การใช้ยาเพื่อระงับอาการทางจิตของนักโทษที่มีอาการรุนแรง โดยศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาได้มีคำวินิจฉัยที่อนุญาตให้เจ้าหน้าที่เรือนจำบังคับบำบัดนักโทษหญิงที่ป่วยทางจิตโดยใช้ยาระงับประสาท (Psychotropic medication) แก่นักโทษหญิงที่มีอันตรายแก่ตนเองหรือแก่ผู้อื่น การให้การบำบัดในลักษณะดังกล่าวนี้อนุญาตให้ดำเนินการได้หลังจากที่นักโทษหญิงคนดังกล่าวได้รับทราบความจำเป็นในการให้การรักษาจากคณะกรรมการของเรือนจำ โดยเฉพาะเพื่อเหตุผลในการรักษาและมิให้ใช้เพื่อการลงโทษ โดยให้ใช้เฉพาะนักโทษหญิงที่มีอาการกำเริบรุนแรง และจะทบทวนวิธีการดังกล่าวทุก ๆ 24 ชั่วโมง

โดยค้นคว้าทำให้ทราบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกานั้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดบริการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตแก่นักโทษหญิง โดยจะมีนักจิตวิทยาเป็นผู้ให้คำปรึกษา โดยนักโทษหญิงทุกคนจะได้รับการตรวจสุขภาพจิตในครั้งแรกของวันที่รับตัวนักโทษ การคัดกรองจะสัมภาษณ์นักโทษ โดยจะมีการบำบัดและให้คำปรึกษาทางจิตควบคู่ไปกับการบำบัดยาเสพติดและการบำบัดพฤติกรรมและอารมณ์

โดยนอกจากนี้ยังมีบริการด้านสุขภาพ อนามัยในการพบแพทย์ที่สูงขึ้นไปอีกคือ แบ่งระดับการตรวจและดูแลการเพื่อป้องกันอาการป่วยของนักโทษหญิง

1) นักโทษหญิงทั่วไปที่มีอายุตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป จะติดตามอาการและประเมินผล

เช่น โรคหอบหืด โรคเบาหวานก็จะมีการป้องกันควบคุมด้านโภชนาการ เป็นต้น

2) นักโภชนาการประเภทผู้ป่วยนอก เป็นกลุ่มผู้ป่วยที่ต้องได้รับการติดตามผลเป็นระยะ เช่น ผู้ป่วยโรคลมชัก เป็นต้น

3) นักโภชนาการที่ต้องได้รับการรักษาอย่างสม่ำเสมอ เป็นกลุ่มผู้ป่วยที่จำเป็นต้องพบแพทย์เป็นประจำ แต่ไม่ต้องรักษาทุกวัน เช่น ผู้ป่วยโรคหัวใจ ผู้ป่วยโรคไต ผู้ป่วยโรคมะเร็งในระยะลุกลาม ผู้ป่วยทางสุขภาพจิต เป็นต้น

4) นักโภชนาการที่ต้องได้รับการรักษาอย่างใกล้ชิด ผู้ป่วยกลุ่มนี้ เช่น ผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย ผู้ป่วยโรคหัวใจระยะอันตราย นักโภชนาการที่มีภาวะเสี่ยงการตั้งครรภ์ เป็นต้น

การจัดการโรคติดต่อ ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อโดยใช้นโยบายให้นักโภชนาการได้รับการตรวจสุขภาพในวันที่รับตัวนักโภชนาการ และตรวจเป็นระยะเมื่อเข้าอยู่ในเรือนจำ โดยนักโภชนาการที่มีโอกาสแพร่ขยายโรคจะถูกคุมขังแยกต่างหาก นอกจากนี้เรือนจำยังควบคุมด้วยการให้นักโภชนาการแต่ละคนได้รับการตรวจหาเชื้อวัณโรค ภายใน 2 วัน นับจากวันรับตัวนักโภชนาการ และนักโภชนาการได้รับการตรวจซ้ำในทุก ๆ 1 ปี เพื่อให้แน่ใจว่าจะไม่มีการแพร่เชื้อภายในเรือนจำ รวมถึงให้ความรู้ด้านการบำบัดและการป้องกันโรคอย่างต่อเนื่อง

การบริการนักโทษตั้งครรภ์ รัฐจะจัดให้บริการทางการแพทย์แก่นักโทษหญิงไม่ว่าจะเป็นมาตรการด้านสุขภาพ อนามัยของนักโทษตั้งครรภ์ โดยกระบวนการแก่นักโภชนาการจะเริ่มตั้งแต่วันแรกของการรับตัวนักโภชนาการ

จะมีการตรวจสถานะตั้งครรภ์ของนักโทษหญิงทุกคน และหากมีนักโทษหญิงตั้งครรภ์จะต้องรายงานหรือแจ้งให้เจ้าหน้าที่เรือนจำทราบในวันรับตัวนักโทษหญิง เพื่อเรือนจำจะได้จัดบริการแก่นักโทษหญิงตั้งครรภ์ นอกจากทางเรือนจำยังมีการให้คุมกำเนิดอีกด้วย

2.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบด้านมาตรการด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิงในไทยและกฎหมายต่างประเทศ

เมื่อวิเคราะห์พิจารณาจากสิทธิการรักษาพยาบาลของประชาชนทั่วไปในประเทศไทย ส่วนใหญ่อยู่ในระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า ทำให้สามารถเข้าตรวจรักษาพยาบาลได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่สำหรับเรือนจำประเทศไทยไม่มีข้อกำหนดหรือระเบียบระบุให้นักโทษหญิงได้รับสิทธิเข้าตรวจสุขภาพประจำปีหรือตรวจค้นหาเพื่อเป็นการป้องกันโรคทางเพศสภาพ เช่น โรคเอดส์ โรคมะเร็งเต้านม โรคมะเร็งปากมดลูก รวมถึงโรคทางนรีเวช และโรคทางพันธุกรรมต่าง ๆ ซึ่งต่างจากประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ใส่ใจเรื่องสุขภาพของนักโทษหญิงมากกว่า กล่าวคือมีการให้ความสำคัญเกี่ยวกับด้านสุขภาพจิตอย่างมาก และมีการตรวจโรคเพื่อป้องกัน โดยรัฐเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย เป็นระบบรัฐสวัสดิการที่นักโทษหญิงทุกคนมีสิทธิได้รับเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปภายนอกเรือนจำโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รวมถึงมีการจัดตั้งหน่วยงาน Well Women Clinics เพื่อให้บริการเฉพาะด้านแก่นักโทษหญิง ได้แก่ การตรวจทรวงอก การตรวจภายใน การตรวจมะเร็ง เป็นต้น

ค้นคว้าวิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างส่วนที่ 1 กรณีนักโทษหญิงที่มีอาการป่วย

ทางจิต สำหรับประเทศไทยมิได้มีสถานที่การบำบัดรักษานักโทษหญิงป่วยด้วยโรคจิต กรณีนักโทษป่วยโรคจิตหรือคนฝากขังวิกลจริต จึงไม่มีนโยบายที่จะให้รับตัวไว้คุมขังในเรือนจำหรือทัณฑสถาน และมีผู้ยื่นเรื่องราวไปยังนายกรัฐมนตรีโดยอ้างว่าการนำตัวคนไข้วิกลจริตไปคุมขังในเรือนจำเป็นการผิดมนุษยธรรม ซึ่งกรมราชทัณฑ์เห็นพ้องด้วยในขณะเดียวกันในทางฝ่ายบ้านเมือง ก็ได้มีการจัดสร้างโรงพยาบาลโรคจิตขึ้นหลายแห่งแล้วสมควรที่จะนำส่งคนป่วยไปยังโรงพยาบาลที่ตั้งขึ้นนั้นและให้เรือนจำ/ทัณฑสถานดำเนินการดังนี้ ทางเรือนจำไม่พึงรับฝากผู้ป่วยโรคจิตไว้คุมขังเว้นแต่บุคคลนั้นจะมีการคลุ้มคลั่ง คุ้ย่ายอยู่ในขณะนั้น และไม่สามารถจัดส่งไปโรงพยาบาลโรคจิตได้ทันท่วงที เมื่อได้รับฝากคนเป็นโรคดังกล่าวไว้แล้ว ถ้าไม่มีอาการคุ้ย่าย ให้แจ้งผู้รับตัวออกไปเสียจากเรือนจำโดยเร็ว ส่วนผู้มีอาการคุ้ย่ายก็ให้ติดต่อขอร้องนำส่งโรงพยาบาลโรคจิตโดยเร็วที่สุดซึ่งแตกต่างไปจากระบบราชทัณฑ์ก้าวหน้าในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการจัดสถานที่ในเรือนจำและทัณฑสถานเพื่อควบคุมและบำบัดรักษานักโทษหญิงป่วยด้วยโรคจิตโดยตรง โดยมีนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิตของชุมชนนักโทษที่เข้ารับบริการอาจจะได้รับการใช้ยาซึ่งอยู่ในความดูแลของแพทย์ภายในเรือนจำ หรือแพทย์ในชุมชนและต้องแจ้งเหตุผลให้นักโทษทราบด้วยการป้องกันการฆ่าตัวตาย ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญของเรือนจำ ในการป้องกันปัญหาดังกล่าวจะเป็นการป้องกันโดยการให้ความรู้ และฝึกอบรมเจ้าหน้าที่โดยให้สังเกตนักโทษจากอาการอีกด้วย

ค้นคว้าวิจัยเปรียบเทียบความแตกต่าง
ส่วนที่ 2 กรณีการบำบัดนักโทษหญิงติดยาเสพติด

ประเทศไทยนั้นใช้มาตรการที่ไม่มีการบำบัดหรือฟื้นฟูมารองรับอย่างชัดเจน โดยให้นักโทษเล็ก โดยไม่มีการบำบัดจากนักจิตวิทยา ซึ่งแตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีกิจกรรมให้นักโทษได้บำบัด และมีนักจิตวิทยาให้คำปรึกษาและมีแนวทางการป้องกันการกลับมาใช้สารเสพติดต่อไป

ค้นคว้าวิจัยเปรียบเทียบความแตกต่าง
ส่วนที่ 3 กรณีนักโทษป่วยหนักหรือป่วยด้วยโรคที่ต้องใช้แพทย์เฉพาะทางรักษา ถ้าการตรวจแพทย์พบว่านักโทษคนใดจำเป็นต้องถูกส่งตัวออกไปรักษานอกเรือนจำ ให้แพทย์รายงานต่อแพทย์และทำรายงานยื่นต่อผู้บังคับบัญชาการเรือนจำ ในรายงานให้ชี้แจงอาการป่วย โรคหรือชนิดของการป่วย และระบุชื่อสถานพยาบาลที่เห็นสมควรส่งตัวนักโทษไปรักษาซึ่งส่วนนี้สอดคล้องกับแนวทางต่างประเทศ

ค้นคว้าวิจัยเปรียบเทียบความแตกต่าง
ส่วนที่ 4 กรณีนักโทษหญิงตั้งครรภ์เรือนจำประเทศไทยจัดให้เป็นผู้ป่วยเจ็บโดยอนุโลมนักโทษที่เจ็บป่วยหรือเป็นหญิงตั้งครรภ์จะได้รับการรักษาตามสมควรและเรือนจำจะกำหนดแนวทางปฏิบัติต่อนักโทษหญิงตั้งครรภ์ ซึ่งแนวทางนี้สอดคล้องกับแนวทางต่างประเทศ แต่อาจมีความแตกต่างเล็กน้อย โดยในประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีการตรวจการตั้งครรภ์ของนักโทษหญิงทุกคนเมื่อต้องถูกคุมขัง และในประเทศอังกฤษหากนักโทษหญิงตั้งครรภ์ต้องการแยกห้องพักไม่ประสงค์อยู่กับนักโทษท่านอื่น สามารถแจ้งความประสงค์ให้เรือนจำทราบและลงรายมือชื่อในแบบฟอร์ม เรือนจำจะจัดห้องซิงพิเศษให้และมีปมผูกเชือกซึ่งจัดไว้ในห้องซิงพิเศษสำหรับนักโทษหญิงตั้งครรภ์ต้องการความช่วยเหลือ

โดยที่เปรียบเทียบมาทั้งสิ้นนั้น ผู้วิจัยยังเล็งเห็นถึงความไม่ครอบคลุมบางประการ โดยนักโทษหญิงนั้นเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างมีเพศสภาพที่ต้องได้รับการดูแลมากกว่านักโทษชาย การบริการด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปี อาจจะไม่เพียงพอต่อการป้องกัน เพราะฉะนั้นการนำแนวทางเรือนจำสุขภาวะซึ่งเป็นการบริหารจัดการเรือนจำในยุคใหม่ กล่าวคือนอกจากการมุ่งควบคุมผู้ต้องขังไม่ให้หลบหนีแล้ว ต้องมุ่งดูแลป้องกันคุ้มครอง และพัฒนาชีวิต การบริหารจัดการเป็นส่วนซึ่งสำคัญมากในเรือนจำ คือ ระบบการรักษาพยาบาลและส่งเสริม ป้องกันสุขภาพ ส่งผลให้เรื่องสุขภาพในเรือนจำเป็นความสำคัญของยุทธศาสตร์สาธารณสุขในระดับนโยบายของหลายประเทศ ทั้งนี้การสร้างระบบบริการสุขภาพที่ดีในเรือนจำจึงมีประโยชน์ต่อสังคมในหลายด้าน นอกจากสามารถควบคุมโรคติดต่อแล้ว สุขภาวะที่ดีของคนที่อยู่ในเรือนจำ ทั้งนักโทษหญิงและเจ้าหน้าที่ จะส่งผลบวกต่อสังคมภายนอกเรือนจำในที่สุด

โดยแนวทางเรือนจำสุขภาวะนั้นถูกพัฒนามาจากหลักการ การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม อันเป็นภาวะของการดำรงชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ รวมทั้งการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ด้วยดี อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม และการใช้สติปัญญา มีองค์ประกอบ 4 ส่วน ด้วยกันคือ

1) สุขภาพกาย (Physical health) หมายถึง สภาพที่ดีของร่างกาย กล่าวคือ อวัยวะต่าง ๆ อยู่ในสภาพที่ดี มีความแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ร่างกายสามารถทำงานได้ตามปกติ และมีความสัมพันธ์กับทุกส่วน

เป็นอย่างดี และก่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีในการทำงาน

2) สุขภาพจิต (Mental health) หมายถึง สภาพของจิตใจ ที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีจิตใจเบิกบานแจ่มใส มีให้เกิดความคับข้องใจ หรือขัดแย้งในจิตใจ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข สามารถควบคุมอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งผู้มีความสุขจิตดี ย่อมมีผลมาจากสุขภาพกายที่ดีด้วย

3) สุขภาพสังคม (Social health) หมายถึง บุคคลที่มีสภาวะทางกายและจิตใจ ที่สุขสมบูรณ์ มีสภาพของความเป็นอยู่หรือการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่ทำให้อื่น หรือสังคมเดือดร้อน สามารถปฏิสัมพันธ์และปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดีและมีความสุข

4) สุขภาพจิตวิญญาณ (Spiritual health) หมายถึง สภาวะที่ดีของปัญญาที่มีความรู้เท่าทันและความเข้าใจอย่างแยกได้ในเหตุผลแห่งความดีความชั่ว ความมีประโยชน์และความมีโทษ ซึ่งนำไปสู่ความมีจิตอันดีงามและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ดังที่กล่าวมาข้างต้น สุขภาพองค์รวม คือความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน อันจะขาดอย่างหนึ่งอย่างใดมิได้ ถ้าขาดความสมดุลในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งจะส่งผลต่อองค์ประกอบอื่นและมีผลต่อการไม่สุขสบายทางกายหรือจิตใจ เพราะฉะนั้นการทำให้องค์ประกอบทั้งหมดอยู่ในภาวะที่สมบูรณ์จึงเป็นแนวทางหนึ่งในมาตรการป้องกันด้านสุขภาพ อนามัยของคน ๆ นั้นอีกด้วย

ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามาตรการป้องกันด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปี

ของนักโทษหญิง หากได้นำหลักการข้อกำหนดกรุงเทพ กฎหมายต่างประเทศมาร่วมแก้ไข รวมถึงการนำเรื่องเรือนจำสุขภาวะ สุขภาพองค์รวม มาปรับใช้ จะเป็นแนวทางที่ป้องกันนักโทษหญิง ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาอย่างยั่งยืน

สรุปผลการวิจัยอภิปรายผล

สิทธิของนักโทษมีพื้นฐานมาจากการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน ซึ่งรัฐควรต้องให้ความคุ้มครอง ซึ่งมาตรการคุ้มครองนั้นต้องอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย และชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งในลักษณะเดียวกัน การจำกัดสิทธิเสรีภาพรัฐก็ต้องตรากฎหมายขึ้นมาให้อยู่ในลักษณะเดียวกันด้วยเช่นกัน

การลงโทษจำคุกคือการปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งอันทำให้ผู้ที่ได้รับการปฏิบัตินั้นต้องได้รับผลร้าย เนื่องมาจากบุคคลนั้นได้ฝ่าฝืนแนวปฏิบัติอันเป็นกติกาของสังคม โดยที่รัฐจะเป็นผู้ทำหน้าที่จัดการให้ผู้กระทำผิดได้รับผลร้ายนั้น ๆ การลงโทษจึงเป็นรูปแบบหนึ่งของของการป้องกันสังคมจากผู้กระทำความผิด โดยวัตถุประสงค์ให้ผู้ได้รับโทษรู้สึกสำนึกว่าการกระทำของตนเป็นการกระทำผิดอันเป็นพฤติกรรมซึ่งคนในสังคมส่วนใหญ่ไม่ประสงค์ให้เกิดขึ้น จึงต้องเข้าสู่กระบวนการแก้ไขพฤติกรรม เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่ดีนั้น

นอกจากการลงโทษจำคุกแล้ว วัตถุประสงค์สำคัญของการบังคับโทษจำคุก ต้องไม่ทำลายบุคลิกภาพของผู้กระทำผิดหรือทำลายคุณลักษณะประจำตัวของผู้กระทำผิดนั้น และต้องให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ วัตถุประสงค์สำคัญของการบังคับ

โทษจำคุกเพื่อให้ผู้ที่เคยกระทำผิดสามารถกลับไปดำรงชีวิตในสังคมโดยปราศจากการกระทำผิดและมีความรับผิดชอบอันถือเป็นการคุ้มครองป้องกันสังคมอย่างยั่งยืน

ประเทศไทยมีการพัฒนากฎหมายราชทัณฑ์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยมีการตราพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ขึ้นมาและมีการแก้ไขปรับปรุง จนถึงปัจจุบันคือพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ซึ่งการแก้ไขปรับปรุงนั้นก็เพื่อเป็นระเบียบ ข้อบังคับสำหรับคุ้มครองและกำหนดแนวทางต่าง ๆ สำหรับนักโทษให้เป็นระเบียบแบบแผน และเป็นไปในแนวทางปฏิบัติของสากล

เมื่อวิเคราะห์บทบัญญัติของกฎหมายราชทัณฑ์นั้นเฉพาะในส่วนที่ 4 เกี่ยวกับ สุขอนามัยของนักโทษซึ่งถือว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่นักโทษควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและเป็นมาตรฐานสากล โดยพบว่าบทบัญญัติส่วนใหญ่กำหนดไว้ไม่ครอบคลุมและบางบทบัญญัติไม่สอดคล้องกับสถานการณ์เรือนจำและสถานการณ์การเจ็บป่วยของนักโทษหญิงในประเทศไทย ขณะปัจจุบัน และบทบัญญัติของกฎหมายราชทัณฑ์นั้น เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อใช้บังคับทั้งนักโทษชายและนักโทษหญิง ไม่ได้มีการระบุในส่วนมาตรการป้องกันสุขอนามัยของนักโทษหญิงเป็นกรณีพิเศษ รวมถึงปัญหาทางด้านการบริหารงานเรือนจำก็ประสบปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านทัศนคติของเจ้าพนักงานในเรือนจำ นอกจากนี้ ปัญหาบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการป้องกันด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิง ไม่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

โดยปกติประชาชนชาวไทยนั้นมีสิทธิพื้นฐานซึ่งรัฐจะต้องจัดให้บริการสำหรับการตรวจสอบสุขภาพอยู่แล้ว แต่สำหรับนักโทษหญิงนั้นควรจะมียกเว้นได้รับพิจารณาเพิ่มเติม เนื่องจากต้องตระหนักถึงสภาพความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมของนักโทษหญิง และต้องตระหนักถึงข้อจำกัดที่นักโทษถูกต้องขังในเรือนจำ ทำให้นักโทษไม่สามารถประกอบอาชีพหรือมีรายได้ ดังนั้นหากเราจะเพิ่มการตรวจสอบสุขภาพประจำปี ก็ควรจะให้นักโทษหญิงได้มีเกณฑ์การตรวจเช่นเดียวกันกับลูกจ้างข้าราชการ เพราะนักโทษนั้นก็อยู่ภายในความดูแลของเรือนจำซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ โดยอาจจะให้เป็นไปตามระยะเวลาที่จำกัดก็ได้ตามที่นักโทษถูกคุมขัง โดยประเทศไทยไม่มีการระบุถึงมาตรการตรวจให้ชัดเจนเช่นนี้ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

ข้อสรุปข้อที่หนึ่ง กรณีนักโทษหญิงที่มีอาการด้านสุขภาพจิต กล่าวคือ การที่นักโทษหญิงต้องโทษภายในเรือนจำ นักโทษหญิงจะมีความอ่อนไหวทางอารมณ์เป็นพิเศษ ทำให้มีสภาวะความเครียดมากกว่าประชาชนปกติทั่วไปและมีปัญหาทางด้านโรคที่เกี่ยวกับด้านสุขภาพจิตสูง ดังนั้น หลักคือนักโทษหญิงควรได้รับสิทธิการรักษาทางด้านสุขภาพจิตเท่ากับประชาชนทั่วไป แต่อาจจะมีมาตรการการตรวจด้านสุขภาพจิตมากกว่าประชาชนทั่วไป โดยการการป้องกันและบำบัดนักโทษหญิงเกี่ยวกับปัญหาด้านโรคที่เกี่ยวกับด้านสุขภาพจิต ในมาตรฐานสากลในเรือนจำจะมีนักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพจิตของชุมชน และสามารถให้นักโทษหญิงเข้าบำบัดตามโครงการต่าง ๆ ได้ โดยนักโทษหญิงที่เข้ารับบริการอาจจะได้รับการใช้ยาซึ่งอยู่ใน

ความดูแลของแพทย์ภายในเรือนจำ หรือแพทย์ในชุมชนและต้องแจ้งเหตุผลให้นักโทษทราบด้วย รวมถึงการป้องกันการฆ่าตัวตาย ก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญของเรือนจำ ในการป้องกันปัญหาดังกล่าวจะเป็นการป้องกันโดยการให้ความรู้และฝึกอบรมเจ้าหน้าที่โดยให้สังเกตนักโทษจากอาการอีกด้วย

ข้อสรุปข้อที่สอง กรณีนักโทษหญิงเกี่ยวกับยาเสพติด กล่าวคือ การฟื้นฟูเกี่ยวกับด้านยาเสพติด ควรเพิ่มกระบวนการฟื้นฟู โดยการฟื้นฟูนั้นควรจะเป็นการฟื้นฟูที่ต่อเนื่อง อาจจะเป็นคนละกระบวนการกับการบำบัด เพราะการบำบัดอาจจะมีช่องว่างหรือแนวทางปฏิบัติในเรื่องจำเป็นไปได้อีก จึงควรปรับนำหลักการฟื้นฟูเข้ามาแทนการบำบัด โดยกระบวนการฟื้นฟูแก่นักโทษหญิงจะอยู่ในเรือนจำก็สามารถมีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการฟื้นฟูพฤติกรรมได้ โดยหลักการและแนวทางการป้องกันปัญหายาเสพติดที่สำคัญในมาตรฐานสากลนั้น ในเรือนจำจะมีกิจกรรมให้นักโทษหญิงได้ทำเพื่อเป็นการฟื้นฟูพฤติกรรมและสังเกตอาการ รวมถึงการมีนักจิตวิทยาให้คำปรึกษา และมีแนวทางการป้องกันการกลับมาใช้สารเสพติดต่อไป

ข้อสรุปข้อที่สาม กรณีนักโทษหญิงมีอาการป่วยต้องรักษาด้วยโรคเฉพาะทาง กล่าวคือ การที่นักโทษหญิงมีอาการป่วยด้วยโรคต่าง ๆ นั้น สิทธิพื้นฐานควรได้รับเทียบเท่ากับประชาชนคนไทยทั่วไปอาจให้มีความแตกต่างได้ ยกเว้นเสียจากควรจะต้องมีการเพิ่มสิทธิการรักษาสำหรับโรคซึ่งเกิดจากการต้องขัง เช่น โรคกระดูก โรคขาดสารอาหาร ซึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการจัดสรรพื้นที่การพักอาศัยไม่ถูกต้องตามหลัก

หรือการได้รับอาหารที่ไม่ครบถ้วนถูกต้องตามหลักอนามัย ทำให้นักโภชนาการมีอาการป่วยด้วยโรคดังกล่าว โดยการที่มีการรักษาพยาบาลโรคเพิ่มเติมจากการถูกต้องซึ่งเป็นกรณีพิเศษก็จะทำให้เป็นตัวชี้วัดมาตรฐานของเรือนจำ สามารถใช้เป็นแนวทางการประเมินเรือนจำนั้น ๆ ได้ในอนาคตด้วย กล่าวคือ หากเรือนจำใดมีนักโทษหญิงเกิดโรคดังที่ยกตัวอย่างมาเบื้องต้น แปลว่าเรือนจำนั้นต้องมีการแก้ไขปรับปรุงในด้านนั้น ๆ ต่อไปในอนาคต

ข้อสรุปข้อที่สี่ กรณีนักโทษหญิงตั้งครรภ์ ประเด็นเรื่องการตั้งครรภ์ นักโภชนาการ ควรได้รับการตรวจทุกคนเมื่อต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ เนื่องจากถือเป็นสิทธิพื้นฐานทั่วไปที่ประชาชนควรได้รับ เพราะนอกจากจะเป็นการให้ความสำคัญแก่นักโทษหญิงแล้วยังถือเป็นการพิทักษ์สิทธิเด็กที่อยู่ในครรภ์ของนักโทษหญิงอีกด้วย

การตรวจสุขภาพประจำปี มาตรฐานสากลมีการตรวจเพื่อป้องกันโรคของนักโทษหญิง เช่น โรคมะเร็งทรวงอก มะเร็งปากมดลูก การตรวจภายในและการตรวจโรคทางพันธุกรรมต่าง ๆ และมีมาตรการป้องกันการเจ็บป่วยของนักโทษหญิงด้วยการฉีดวัคซีนและมีการตรวจเป็นพิเศษจากอายุของนักโทษหญิงและระดับความอันตรายของโรคที่นักโทษหญิงเป็นเพื่อดูแลได้อย่างใกล้ชิด รวมถึงการตรวจหาการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ ก็มีการตรวจหาซ้ำตามระยะเวลาในรอบปี และมีมาตรการในการป้องกันโดยคัดแยกผู้ป่วยออกอย่างชัดเจน ตั้งแต่วันแรกรับนักโทษ

นอกจากนี้ในมาตรฐานสากลยังมีกิจกรรมที่ให้นักโทษหญิงได้ทำเพื่อเป็นการพัฒนาจิตใจ ร่างกาย และสติปัญญา เพื่อเป็นการป้องกันสุขอนามัยให้เป็นไปอย่างองค์รวม คือ

ทางด้านจิตใจ ในระหว่างที่นักโทษถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ หากนักโทษคนใดมีความประสงค์ในการปฏิบัติกิจกรรมตามความเชื่อทางศาสนา เรือนจำมีหน้าที่จัดบริการดังกล่าวให้นักโทษ เป็นต้น ทางด้านร่างกาย นักโภชนาการทุกคนจะได้รับการให้บริการด้านอาหารและโภชนาการในจำนวนและปริมาณที่เรือนจำกำหนด ในกรณีที่ของนักโทษที่จำเป็นต้องรับบริการด้านอาหารเป็นการเฉพาะ เช่น นักโทษที่ต้องบริโภคอาหารตามความเชื่อทางศาสนา หรือนักโทษที่ได้รับคำแนะนำจากทางแพทย์ ซึ่งจำเป็นต้องบริโภคหรืองดอาหารบางประเภท เรือนจำต้องจัดบริการด้านอาหารให้นักโทษกลุ่มดังกล่าว เป็นต้น ทางด้านสติปัญญา มีโปรแกรมส่งเสริมทักษะทางความคิด (Enhanced Thinking Skills) เป็นโปรแกรมป้องกันที่มุ่งเน้นแก้ไขทัศนคติ เป็นโปรแกรมที่ต้องควบคุมสิ่งกระตุ้น การคิดแบบยืดหยุ่น การยอมรับมุมมองที่แตกต่าง การให้เหตุผลเชิงคุณค่าและเชิงศีลธรรม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีโปรแกรมทางเลือก การกระทำ ความสัมพันธ์ และอารมณ์ (Choices, Actions, Relation, and Emotions - CARE) เป็นโปรแกรมเฉพาะของนักโทษหญิงที่กระทำความผิดเพราะมีปัญหาด้านอารมณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุนหาอารมณ์ที่เป็นปัญหาและพัฒนาทักษะป้องกันในการจัดการกับอารมณ์ดังกล่าว รวมทั้งเสริมสร้างลักษณะนิสัยและอารมณ์เชิงบวกอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยเห็นว่าตามมาตรฐานสากลและข้อกำหนดกรุงเทพ ข้อที่ 18 กล่าวคือนักโทษหญิง

ต้องได้รับการป้องกันโรคที่เกี่ยวกับผู้หญิงโดยตรง เฉพาะ เช่น การตรวจมะเร็งเต้านม การตรวจมะเร็งปากมดลูก และการตรวจทางดำนนรีเวช ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้มีการแก้ไข เพิ่มเติม บทบัญญัติของกฎหมายให้สอดคล้องเป็นไปตามมาตรฐานสากล เมื่อการบัญญัติกฎหมายชัดเจนมากขึ้นจะส่งผลให้แนวทางปฏิบัติมารอบแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนมากขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน ซึ่งจะ เป็นแนวทางให้เจ้าหน้าที่เรือนจำปฏิบัติเป็นไปตามแนวทางมาตรฐานสากล

โดยมาตรการป้องกันด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิง ควรมีการเพิ่มเติม พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ในส่วนที่ 4 สุขภาพอนามัยของผู้ต้องขัง มาตรา 58 ที่กำหนดไว้ว่า “...ให้ดำเนินการอื่นใด เกี่ยวกับการตรวจร่างกายตามมาตรา 37 การดูแล สุขอนามัย การสุขภาพิบาล และการตรวจสุขภาพ ตามความจำเป็น รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ต้องขัง ได้รับโอกาสในการออกกำลังกายตามสมควร...” ซึ่งใน พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ในส่วนที่ 4 นั้น ไม่มีการบัญญัติถึงการตรวจร่างกาย และการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคของนักโทษหญิง ดังนั้นควรเพิ่มข้อความ ให้มีการจัดตรวจสุขภาพ ประจำปี และการฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคแก่นักโทษหญิงทุกคน โดยอาจจะมีการกำหนดเกณฑ์ ในเรื่องของอายุของนักโทษหญิงเพิ่มเติมเข้ามา ในส่วนของการรับวัคซีนต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นมาตรการ ป้องกันด้านสุขภาพ อนามัย ของนักโทษหญิงได้

โดยควรระบุมาตรการป้องกันด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิงและการรับวัคซีนเพื่อป้องกันโรคแก่นักโทษหญิง ควรระบุอย่างชัดเจน ดังนี้

1. สิทธิการตรวจทันตกรรมประจำ รอบ 12 เดือน เพื่อเป็นการป้องกันนักโทษหญิงให้มี สิทธิรับการตรวจขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การตรวจอนามัย ในช่องปาก การตรวจโรคฟันผุ การตรวจสภาพ เหงือก เป็นต้น รวมถึงมีสิทธิได้รับการรักษา การอุดฟัน ขูดหินปูน ถอนฟัน ฟันปลอมและ การครอบฟัน เพราะถือเป็นพื้นฐานด้านทันตกรรม สำหรับนักโทษ โดยควรได้รับการตรวจทันตกรรม ถ้าสุขภาพฟันและเหงือกของนักโทษหญิงเป็นปกติ แต่หากต้องมีการทำการรักษา เช่น มีอาการปวดฟัน ฟันที่หลุดแตกฟัน การถอนฟันคุด หรือครอบฟัน ที่ทำให้มีความเสียหาย เป็นต้น นักโทษหญิง ควรได้รับสิทธิที่สามารถนัดหมายหรือขอพบ กับทันตแพทย์ประจำเรือนจำเพื่อรักษาฟันให้ทัน ท่วงที

2. สิทธิการตรวจสมรรถภาพการไต่ยืน และการตรวจด้านจักษุกรรมประจำรอบ 12 เดือน นักโทษหญิงมีสิทธิได้รับการตรวจทางสายตาและ การไต่ยืน และมีสิทธิได้รับอุปกรณ์ช่วยเมื่อมีอาการ เกี่ยวกับสมรรถภาพการไต่ยืนและการมองเห็น

3. สิทธิการตรวจเกี่ยวกับโรคมะเร็ง ประจำรอบ 6 เดือน มีสิทธิตรวจเพื่อป้องกัน โรคเกี่ยวกับโรคมะเร็ง ได้แก่ การตรวจทรวงอก การตรวจมะเร็งเต้านม การตรวจภายใน การตรวจ มะเร็งปากมดลูก

4. สิทธิการตรวจโรคระบาด หรือโรค ติดต่อร้ายแรงประจำรอบ 12 เดือน สำหรับผู้ ที่เคยมีประวัติการรักษาโรคดังกล่าว เช่น วัณโรค โรคเอดส์ โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง เป็นต้น

5. สิทธิการตรวจนักโทษหญิงประจำ รอบ 12 เดือน สำหรับนักโทษอายุ 35 ปี ขึ้นไป โดยนักโทษหญิงอายุตั้งแต่ 35 ปีขึ้นไป จะมีอาการ

โรคเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะโรคไต โรคเบาหวาน โรคความดัน และโรคหัวใจ เป็นต้น

6. สิทธิการตรวจนักโทษหญิงประจำรอบ 12 เดือน สำหรับนักโทษอายุ 40 ปี ขึ้นไป โดยนักโทษหญิงอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่นักโทษหญิงจะมีภาวะช่วงวัยทอง ควรมีการตรวจเพื่อให้ นักโทษหญิงได้ทราบสภาวะเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของตนเอง

7. สิทธิการตรวจนักโทษหญิงประจำรอบเดือน สำหรับนักโทษอายุ 60 ปี ขึ้นไป โดยนักโทษหญิงผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีโรคประจำตัว ควรได้รับการติดตามและประเมินอาการอย่างต่อเนื่อง

8. สิทธิการตรวจสุขภาพจิตประจำรอบ 6 เดือน เป็นการป้องกันและช่วยเหลือเพื่อลดอัตราเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายและทำร้ายร่างกายตนเองของนักโทษหญิง นักโทษหญิงมีสิทธิปรึกษา นักจิตวิทยาหรือผู้เชี่ยวชาญภายในเรือนจำ กรณีเกิดสภาวะเครียดมีอาการป่วยเกี่ยวกับโรคทางจิต การให้คำปรึกษาทางจิตยังเป็นการจัดควบคู่ไปกับการบำบัดสารเสพติดด้วย

9. สิทธิการได้รับวัคซีนเพื่อป้องกันโรคเฉพาะทาง เช่น การฉีดวัคซีนป้องกันมะเร็ง

ปากมดลูก ร่วมกับการตรวจคัดกรองหาเชื้ออย่างสม่ำเสมอ

10. มาตรการป้องกันอื่น ๆ โดยใช้หลักเรือนจำสุภาพหรือสุขภาพองค์รวม กล่าวคือ การป้องกันโรคด้วยการให้นักโทษหญิงได้รับการดูแลทางด้านอาหารและโภชนาการที่ถูกหลัก รวมถึงโปรแกรมพัฒนาส่งเสริมทักษะทางความคิดและจิตใจ เป็นต้น

สรุป มาตรการป้องกันด้านสุขภาพ อนามัย และการตรวจสุขภาพประจำปีของนักโทษหญิงตามหลักข้อกำหนดกรุงเทพฯ มีหลักการซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลโดยวางหลักเพื่อเป็นแนวทางให้เรือนจำและทัณฑสถานได้นำหลักการนั้นไปเป็นแนวทางตามหลักมนุษยธรรมและทำให้เกิดประสิทธิภาพแก่นักโทษหญิงมากที่สุด ประเทศไทยต้องมีการแก้ไขหรือตรากฎหมายเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับหลักปฏิบัติของสากลคือประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา รวมถึงหลักของข้อกำหนดกรุงเทพฯ และถือเป็นการยกระดับให้มาตรฐานด้านบริการทางการแพทย์แก่นักโทษหญิงในประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับระดับสังคมและสากลต่อไป

REFERENCES

- Archavanitkul, K. & Vajanasara, K. (2015). Female prisoners: situations and policy proposals. Nakhon Pathom: Association of Population and Social Researchers and the Institute for Population and Social Research. Mahidol University.
- Chanduewit, W. & Phatchana, P. Health. (2019). **Situation of health service use: differences between sex, age and area**. Retrieved from <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/121198>
- Department of Corrections, Planning Division: Prison Research Institute. Statistics of the people all over the country, chaplain, RT. 102 (a), survey as of December 1, 2018 – December 1, 2020.
- Kasemkitwattana, S. (2017). An analysis of guidelines for the development of nursing homes for women in prisons. **Journal of Nursing Council, 32(1), 96** Dotthong Co., Ltd.
- Praueksawan, W. (1995). Practice Guidelines for Persons who must Follow the Goals of Corrections. Bangkok: The Department of Corrections Printing House.
- Wattanawanich, P. (1983). Research report on the rights of prisoners in Thailand. Bangkok.
-